

Tala ng Editor

Itinututok ng mga iskolar ang mapanuring masid sa mga karaniwan at bagong anyo ng kultural na praktis sa Pilipinas na pinagagana ang mga kritikal na kasangkapang gamit sa Cultural Studies at iba pang teoretikal na perspektib. Isinasangkot ang mga categoryang kasarian, sekswalidad, etnisidad, uri, ideolohiya at kapangyarihan, ginagalugad ng mga manunulat sa bolyum na ito ang literatura, eskultura, at espasyo sa paghahanap ng mga paliwanag sa mga problematikong inaakala nilang hindi pa napag-uukulan ng muni sa kasalukuyan.

Sa literatura, itinatanong ni Luna Sicat-Cleto kung paano hinaharap ng panulat ng isang Filipino-Tsino ang mga hamong nanggagaling sa pagdami ng mga negatibong imahe ng mga “Intsik”? Nagsisimula sa pagtanggap na problematiko ang relasyong ekonomiko’t sosyal ng mga Tsino sa mga Pilipino, at sa pag tinging ang relasyong ito ang bumubuhay ng mga esteryotipo, inaalam ni Cleto kung uulitin lamang ng nobelistang si Charlson Ong ang mga ito o iibahin. Nakatutok pa rin sa usapin ng etnisidad at identidad, sinusuri ni Cleto ang ginagawang paggunita ng nobela sa nakalipas ng mga ninuno at paglalarawan ng galaw ng bagong henerasyon. Kinikilala ni Cleto ang tagumpay ng manunulat sa pagkatha ng piksyon bilang kasaysayan sa paggamit nito ng “double invocation” tungkol sa Pilipinas at sa *metafictive double* ng nasyon - ang Victorianas. Epektibo si Ong, sa palagay ni Cleto sa pagharap sa hamon ng multo ng mga manunulat na Filipino na tinutukoy ng Filipinong kritikong si Mojares sa libro nitong *The Haunting of the Filipino Writer*. Mahalaga pa rin para kay Cleto ang ginagawang pag-uusig ng nobela sa *civil society* sa pagbubuo ng nasyon at anya ay nag-iwan ito ng maraming tanong. Nagbubukas naman ng mga palaisipan ang panunuri ni Cleto sa iba pang panulat na matingkad ang usapin ng etnisidad at identidad.

Pinukaw ang pansin ni Santiago ng pangyayaring apat na Summit Books ang nalathala sa loob ng isang taon at mainit na tinangkilik ng mambabasa sa isang bansang naghihikahos na hindi kasama sa prayoridad ng karamihan ang pagbabasa. Maituturing na umuusbong na anyo ng literatura, pinili ni Santiago na ipukol ang kritika sa anyo ng popular na literaturang binansagang *chik lit*. Pakay na kilatisin ang mga katangian ng Filipinong chik lit upang isiwalat ang mga ideolohikal na asumpsyon nito sa ginagawang representasyon sa Filipina bilang “fun, fearless female” matamang sinisipat ni Santiago ang produksiyon ng literaturang ito na isinasangkot ang mga kondisyon ng pampanitikang publikasyon sa Pilipinas, ang base nitong transnasyunal at ang mas malawak na mundong globalisado na katatagpuan ng magkakahiwalay na lugar ng luho at karangyaan at lugar ng paghihikahos at kahirapan. Dinadala ni Santiago sa pagsusuring ito ang pagkiling niya sa paninindigang post/neo-kolonyalismo na naggigiit na kailangan ang muling pagmumuni para sa pagpapatuloy ng pakikibaka, gayundin sa feministang teorya. Maaari kayang ang produksiyong ito ng kababaihan ay magbigay-daan sa pagbabago, lalong higit sa paghihimagsik? Ito ang sentral na katanungang hinaharap ng masinsing talakay ni Santiago.

Sinusuri at ipinaliliwanag ni Cañete na ang karaniwang pagpapalagay na ang lilok na pinangalanang *Oblation* na simbolo ng Unibersidad ng Pilipinas na naghahatid ng diwa ng sakripisyal na imahe ng anti-kolonyal na pakikibaka ay halimbawa ng problemang epistemiko sa postkolonyal na nasyonalismo. Kung paanong nagiging problema ito ang inaalam niya sa papel na “From the Sacred to the Profane: the Oblation Ritualized.” Sa tanglaw ng nosyon ni Hobsbawn ng “invented traditions,” at ng “theory of performativity” ni Butler, sinubaybayan ni Cañete ang pagbabago mula sa imahe ng sagrado na kawangis ng sekular na Krusipiksyon hanggang sa imahe ng sekular na representasyon ng kalayaang akademiko sa konteksto ng kasaysayan ng pagbubuo ng naratibo ukol dito. Ipinatatanaw nito ang mga implikasyon ng problema na dulot ng pagiging ambivalent o pag-iral ng magkataliwas at magkakontrang naratibo ukol dito.

Sa espasyo ng mga kalye sa Malate, isang distrito ng Maynila nagaganap ang “performatibong homososyalisasyon ng pagkalalaki na inobserbahan ni Yambao mula 2003-2007. Ito ang paksa ng paglalahad at pagsusuri sa kanyang papel na “Pallonoptic Malate: Isang Kritikal na Analisis at Pagtingin sa Espasyo, Kulturang Biswal at Performance sa Kalye Orosa at Bacobo, Malate.” Katulad ng isinasaad ng pamagat, tinitingnan ang paksa na gamit ang pagdalumat na palonoptiko bilang kategoyang historikal, ilalahad ng pag-aaral ang nangyayaring rekonstruksiyon at re-imahinasyon ng pagkalalaki, ang dinamiko ng “bukas na posibilidad na kaganapan ng kasarian at sekswalidad.” Masusing ipinaliliwanag ni Yambao kung paanong ang espasyo ng mga kalyeng tinutukoy ay maaaring “tahimik na nagtataguyod ng epistemikong karahasan” o *homophobia*, samantalang naririto rin ang transformatibong kakayahan ng espasyo sa pagtanggap sa iba-ibang palabas ng pagkalalaki. Kasangkot sa mga ito ang pag-iral ng mga konsepto ng kalayaan at kaligayahan na kaakibat ng usapin ng kapangyarihan. Sa kanyang pagtutuos sa ibinubunga ng magkakontrang galaw ay nakikita ni Yambao ang posibilidad ng paglaya mula sa diskriminasyon.

Ang pagsasalin bilang preserbasyon ang mahalagang pakay ng proyekto ni Imson na maisalin sa Ingles ang itinuturing na lalong pinakamahuhusay sa mga kuwento ng Filipinong manunulat na si Manuel Guerrero (1877-1919). Ang mga kuwentong ito na kabilang sa antolohiyang *Prosa Literaria (1921)* ay “El árbol de oro,” [The Gold Tree] “Antamok” at “Sianing.” Ang mga kopya ng mga kuwentong ito sa Kastila ay halos hindi na matatagpuan at maaaring tuluyan nang mawala sa darating pang panahon. Importante ang ginawang pagsasalin ng mga ito hindi lamang para sa mga iskolar at mambabasang Filipino kundi maging sa mga iskolar sa ibang bahagi ng mundo sapagkat si Guerrero ay itinuturing na isa sa pinakamahusay na manunulat ng tinaguriang Gintong Panahon ng Filipino-Hispanikong Literatura mula 1903 hanggang 1942. Sa paglalahala ng mga ito dito, nais ipahayag ng *Humanities Diliman* na kinakailangan at importante ang pagsasalin sa kabuuang proyekto ng iskolarsyip.

Editor's Note

Scholars and literary critics train their critical eyes on familiar and emergent forms of cultural practices in this collection. Informed by a critical studies framework and other theoretical perspectives, they look at literature, sculpture, and public space from different vantage points and employ varied categories of analysis which include ideology, power, gender and sexuality, class, and ethnicity. In the critical process, new meanings on cultural phenomena are revealed.

How does a Filipino-Chinese writer Charlson Ong, in his award-winning novel, *The Embarrassment of Riches*, face challenges arising from a proliferation of negative images of the *Intsik*? Cleto implicates ethnicity and identity as she addresses this question in her reading of the novel. Recognizing that the Filipino-Chinese socio-economic relations are problematic and that stereotypes are continually being produced and reproduced by these relations, Cleto probes into the novel's position on the problem. Calling Ong's narrative strategy, "double invocation," Cleto thinks its use is effective especially in confronting what haunts the Filipino writer at present. Cleto's reading of the novel opens many questions on how the present generation of writers confront similar problems of identity and ethnicity in their works.

Santiago takes on the phenomenon of Summit Books, novels in the *chick lit* genre. These have been warmly received, she notes, in a poverty-stricken country where reading has very low priority. However, she pries open its ideological assumptions in representing the Filipina as "fun, fearless female" by analyzing the works within the context of literary publications in the country, its transnational base, and the larger globalized world. Informing Santiago's critiques are feminist and post/neo-colonial perspectives, which insist that there is a need to rethink struggle in terms of the possibility of change, and even of revolutionary change.

Cañete asserts that the sacrificial image of the *Oblation*, symbol of the University of the Philippines, represents anti-colonial struggle. It is, he says, an example of an epistemic problem in postcolonial nationalism. Using Hobsbawn's concept of "invented traditions" and Butler's theory of performativity, he traces the development of meanings of this cultural artifact, from the image of the "sacred" which resembles the secular crucifixion, to the image of secular representation of "academic freedom." His discussion underscores the problem of ambivalence in the historical construction of these narratives.

In the public spaces of Malate streets, a district in Manila, Yambao notes the "performative homosocialization" of becoming male and masculine. This is the subject of his observation as participant observer of the phenomenon from 2003-2007. He takes a critical look at male performances, space, and the visual culture and structures in the streets of Orosa and Bacobo beyond what is immediately visible to an ordinary onlooker. Employing the concept of the "phallonomic" as

historical category, he claims that what takes place in these streets is the reconstruction and re-imagination of becoming male; the dynamics of this process actually anticipate the possibility of an open performance of gender and sexuality. In the dynamics of freedom and desire, which are inextricably linked to the issue of power, these spaces silently re-affirm epistemic violence or *homophobia*; however, owing to their transformative power, such spaces also allow the acceptance of various performances of being male. Yambao thinks that this very contradiction is in itself an opportunity for liberation from discrimination.

Translation to salvage and preserve precious works of literature is an all-important project in Imson's translation into English of three of the most important short stories of Filipino writer Manuel Guerrero (1877-1919). The stories, which are anthologized in *Prosa Literaria* (1921) are "El arbor de oro" [The Gold Tree], "Antamok," and "Sianing." Copies of these stories in Spanish are no longer easily available and so their publication in English translation preserves these texts both for the present and future generations of students and scholars.

Rosario Torres-Yu